

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 Zelfverwerkelijking en het schoonheidsideaal

7 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een beargumenteerd antwoord – met behulp van tekst 4 – op basis van de overige drie aspecten op de vraag of het volgen van een heersend schoonheidsideaal als zelfverwerkelijking kan worden beschouwd: (per juist toegepast aspect van zelfverwerkelijking 1 scorepunt toekennen) 3
 - authenticiteit: het volgen van het schoonheidsideaal is niet origineel.
 - reflexiviteit: het volgen van het schoonheidsideaal gaat vaak onbewust.
 - zelfkennis: het volgen van het schoonheidsideaal in plaats van te leven wat men zelf wil getuigt niet van zelfkennis.

voorbeeld van een goed antwoord:

- De drie overige aspecten van zelfverwerkelijking doen zich bij het volgen van het heersende schoonheidsideaal niet voor: (per juist toegepast aspect van zelfverwerkelijking 1 scorepunt toekennen) 3
 - authenticiteit: bij zelfverwerkelijking is het van belang dat je origineel moet zijn in de zin van dat de ontwikkeling echt van jou afkomstig is en niet klakkeloos wordt overgenomen van een ander. Het schoonheidsideaal geldt echter voor iedereen in een cultuur en is dus niet origineel. Omdat het ideaal bovendien door de media wordt gestimuleerd, komt het ook niet echt uit jezelf voort en is het niet authentiek om dat ideaal na te streven.
 - reflexiviteit: je moet zelf over je verwerkelijking nadenken en zelf je keuzes maken. Zo kun je ontdekken of een bepaalde invloed op je gedrag wel een goede reden is voor dat gedrag. Bergman stelt bijvoorbeeld dat men zich er niet van bewust is dat foto's worden bewerkt en ook het nastreven van het heersende schoonheidsideaal gebeurt maar ten dele bewust. Van bewust nadenken over eigen gedrag – reflexiviteit – is dan helemaal geen sprake.
 - zelfkennis: hoe beter je jezelf kent des te beter ben je in staat om keuzes te maken die bij je passen. Volgens Bergman maken vrouwen zich vooral zorgen over het niet voldoen aan het gepubliceerde schoonheidsideaal in plaats van zich af te vragen welke keuzes ten aanzien van schoonheid bij hen zelf passen. In dit geval is van zelfkennis geen sprake.

Opmerking

Aan een antwoord waarin voldoende filosofisch inhoudelijk wordt beargumenteerd dat het volgen van het heersende schoonheidsideaal wel als zelfverwerkelijking kan worden beschouwd, kan ook per juist beargumenteerd aspect van zelfverwerkelijking 1 scorepunt worden toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
8	maximumscore 4	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie dat Taylors reflexieve zelfevaluatie inderdaad zinvol gebruikt kan worden bij het nemen van een beslissing over de wenselijkheid van een ingrijpende cosmetisch-chirurgische ingreep op basis van zijn onderscheid tussen: <p>(per juiste evaluatie 1 scorepunt toekennen)</p> 	2
	<ul style="list-style-type: none"> – een evaluatie in zwakke zin: een kwantitatieve afweging maken over wat het meeste welbevinden oplevert. – een evaluatie in sterke zin: een kwalitatieve afweging maken over welke levenswijze we willen nastreven. 	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg van het onderscheid van Taylor tussen een evaluatie in zwakke zin en in sterke zin aan de hand van de deugdethische en de utilistische benadering van het realiseren van verlangens: respectievelijk een kwalitatieve en een kwantitatieve benadering van het realiseren van verlangens 	2
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Bij het beslissen over een ingrijpende cosmetisch-chirurgische ingreep kan reflexieve zelfevaluatie zoals Taylor dat bedoelt, zinvol worden gebruikt. Een reflexieve zelfevaluatie van Taylor bestaat namelijk uit het evalueren van onze verlangens (en van de objecten van onze verlangens) 	0
	<ul style="list-style-type: none"> • Een zwakke evaluatie is een afweging in termen van wat op korte termijn dan wel op lange termijn het meeste welbevinden gaat opleveren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Bij een sterke evaluatie maken we een afweging tussen verschillende waarden en deugden en gaat het om de vraag welke levenswijze we in kwalitatieve zin willen nastreven: bijvoorbeeld voor een meer diepgaande of meer oppervlakkige levenswijze. Het beantwoorden van deze vragen kan helpen om een positieve of negatieve beslissing te nemen over een ingreep 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • In de deugdethiek van Aristoteles wordt geluk gezien als de uitkomst van ‘gelukt zijn’, dat wil zeggen van een geslaagde zelfverwerkelijking. Deze zelfverwerkelijking heeft betrekking op het karakter en komt dichtbij de evaluatie in sterke zin, omdat het bij beide gaat om wat een goed leven leiden betekent, en welke deugden we uiteindelijk belangrijk vinden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • In het utilisme wordt berekend of een cosmetische ingreep meer pijn dan wel meer genot of geluk oplevert (voor zoveel mogelijk mensen). Deze berekening komt dichtbij de evaluatie in zwakke zin: een koele berekening van welke handeling het meeste welbevinden oplevert 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een filosofisch inhoudelijk voldoende beargumenteerd antwoord op de vraag of de drie redenen die Mill geeft met betrekking tot het belang van actieve betrokkenheid op de vorming van het eigen karakter van toepassing zijn op de gedragstherapie:
(per juiste toepassing van een reden 1 scorepunt toekennen) 3
 - men dient zelf betrokken te zijn op de vorming van het karakter omdat men met het volgen van gewoonten en traditie afhankelijk is van de ervaring en interpretatie van anderen die te beperkt of onjuist kan zijn.
 - men dient zelf betrokken te zijn op de vorming van het karakter omdat de gewoonten en traditie onbruikbaar kunnen zijn.
 - men dient zelf betrokken te zijn op de vorming van het karakter omdat men met het volgen van gewoonten en traditie voorbij gaat aan het wezen van de mens: zelf keuzen (leren) maken.

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens mij levert in therapie gaan geen bijdrage aan de vorming van het karakter, zoals Mill dat bedoelt:
(per juiste toepassing van een reden 1 scorepunt toekennen) 3
 - Therapie veronderstelt, volgens Mill, dat de persoon in kwestie zich aanpast aan de traditie en de gewoonten in de samenleving; daardoor is er van een eigen keuze en eigen beslissing geen sprake en dit doet afbreuk aan de individualiteit van de persoon. Wanneer men gewoonten en traditie volgt, is men afhankelijk van de ervaring en interpretatie van anderen. Die ervaring en interpretatie kan voor hen relevant zijn, maar kan te beperkt zijn voor de betrokken persoon.
 - Ook kan de interpretatie ronduit onjuist zijn; en al is de interpretatie juist, dan nog kan het minder relevant zijn voor de betrokken persoon, omdat de gewoonten en traditie in gewone, alledaagse omstandigheden zijn ontstaan en daar dus betrekking op hebben; terwijl voor de betrokken persoon de omstandigheden zeer ongewoon kunnen zijn.
 - Volgens Mill moet de mens zelf betrokken zijn op de vorming van het karakter en zelf essentiële keuzen maken. Pas dan vormt de mens het karakter als volwaardig mens en pas dan is men echt betrokken op de vorming van het karakter.

Opmerking

Aan een antwoord waarin voldoende filosofisch inhoudelijk wordt beargumenteerd dat in therapie gaan wel degelijk een bijdrage aan de vorming van het karakter levert, kan per juiste toepassing van de reden 1 scorepunt worden toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een argumentatie of het nastreven van het heersende schoonheidsideaal een handeling uit vrije keuze is dan wel als ‘mauvaise foi’ moet worden gezien 1
- een uitleg waarom men volgens Sartre in dit soort lastige situaties nooit volledig dwingende redenen kan geven voor één bepaalde keuze: er is geen vooraf gegeven algemene moraal, regel of wet, waarop men zich kan beroepen. Je moet je regels zelf uitvinden 1
- een verduidelijking van Sartres uitspraak dat de mens is wat hij van zichzelf maakt: bij de mens gaat de existentie vooraf aan de essentie 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Met het volgen van het heersende schoonheidsideaal stelt men zich zelf geen doelen en laat men zich leiden – bewust of onbewust – door wat anderen vinden. Als men zich op deze wijze laat leiden door doelen die men niet zelf gesteld heeft, wordt de vrije keuze ontlopen en wordt het volgen van het ideaal een onwaarachtige handeling of een handeling te kwader trouw 1
- Zoals het voorbeeld van de student die moet kiezen tussen zijn moeder verzorgen of als soldaat helpen zijn vaderland te bevrijden al aangeeft, is de mens vrij om te kiezen welke overwegingen hem kunnen helpen bij het nemen van een beslissing: er is geen vooraf gegeven algemene moraal waarop men zich kan beroepen. Je moet je regels zelf uitvinden.
Of men in dit geval aan het schoonheidsideaal wil (proberen te) voldoen om bijvoorbeeld meer geaccepteerd te worden, of dat men dit niet kan of wil volgen en gaat genieten van het eten, dient men nog steeds zelf te beslissen. Er is volgens Sartre geen vooraf gegeven regel, die de doorslag kan geven waarom de ene keuze beter zou zijn dan de andere 1
- Met zijn uitspraak dat de mens is wat hij van zichzelf maakt, bedoelt Sartre dat de mens zonder bedoeling ter wereld komt, in tegenstelling tot artefacten, die met een bepaald doel worden gemaakt. De mens bestaat eerst en moet zichzelf vervolgens vormen: de existentie gaat vooraf aan de essentie. De mens is niet alleen wat hij van zichzelf maakt, hij is ook verantwoordelijk voor wie hij geworden is 1

Opmerking

Aan een beargumenteerd antwoord waarin het nastreven van het heersende schoonheidsideaal wordt gezien als vrije keuze, kan ook een scorepunt worden toegekend, mits dit streven wordt gepresenteerd als overeenkomend met wie men zelf wil zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 2</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een uitleg waarom Gray het begrip ‘zelfverwerkelijking’ een misvatting noemt: mensen zijn eenvoudigweg dieren en handelen niet op basis van authenticiteit; onze beschaving functioneert niet op basis van reflectie en zelfkennis • een argumentatie ter ondersteuning van de visie op zelfverwerkelijking van Sartre dan wel van Gray 	
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gray denkt dat de mens helemaal geen zelf heeft, maar slechts een bundel drijfveren is. Mensen zijn niet wezenlijk anders dan (andere) dieren als apen, wolven of varkens. Het zijn meer de omstandigheden die ons gedrag bepalen dan weloverwogen beslissingen: we reageren eerder op intuïtie dan op basis van reflectie: onze beschaving functioneert niet op basis van reflectie en zelfkennis, zoals onder andere blijkt uit de economische uitbuiting door het beschaafde westen • Ik ben het meer met Sartre eens dan met Gray. Er zijn talloze voorbeelden van mensen die bereiken wat ze willen, omdat ze permanent geëngageerde keuzes hebben gemaakt en daarmee volgens Sartre zichzelf vormgeven. Deze keuzes zijn bovendien authentiek, omdat zij er zelf voor gekozen hebben en de keuzes niet door de buitenwereld of door instincten zijn bepaald. En als buitenwereld of instinct toch een factor is geweest bij de beslissing, dan hebben zij daar zelf voor gekozen om dat toe te staan 	<p>1</p> <p>1</p>
	<p>of</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Ik ben het meer eens met Gray dan met Sartre. Gray stelt terecht dat de mens niet veel anders is dan een dier. De mens valt namelijk inderdaad steeds weer terug op geweld. Dat we nu in een relatief vredige tijd leven, komt meer door de luxe omstandigheden dan door innerlijke beschaving en vrije keuze. Als de mens in rampzalige omstandigheden verkeert en uit zelfbehoud over lijken gaat, dan is alle beschaving weg. Het experiment van Milgram laat bijvoorbeeld zien dat mensen door de omstandigheden tot het ergste in staat zijn. De mens is minder vrij dan Sartre veronderstelt. Het idee van het kiezen en vormen van een eigen essentie in het bestaan is een romantische illusie: mensen worden geleid door de situatie en haast dierlijke neigingen en instincten 	<p>1</p>